

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

ג.

עין משפט
נר מצוה

א א מיי פ"ע מהלכות
טוען וטענן הלכה ז
סמג עין זא:
ב ב מיי פ"ז מהלכות
מלוה וזה הלכה ה
סמג עין זא טו"ע ח"מ
סמג זא ספ"ק א:
ג ג מיי פ"ד מהל' טוען
הכא הלכה י סמג
עין זא טו"ע ח"מ ס'
ד ד מיי פ"ה שם הל' א
סמג עין שם טו"ע
ח"מ ס' פו ספ"ק א:

רבינו הגנאל

ראסקי לשמעת' אפי'
תימא סומכוס שבועה זו
דקתני במתני' מדרבנן היא
דאמר ר' יוחנן שבועה זו
תקנת חכמים היא. ונוניא
דשמעתין בגמרא דשור
שנחא את הפירה כסומכוס.
תוב אמר לימא מתני'
דלא כר' יוסי דאמר ב'פ'
המפקיד א"כ מה הפסיד
הרמאי אלא הכל היא
מונה עד שיבוא אליהו
ויאמר למי הם. ושנינן
אפי' תימא ר' יוסי התם
ודאי איכא רמאי אבל
הדרי אבהוה וכו' ואקשי'
תוב לר' יוסי ולרבנן הא
דחנן גבי חנוני על פנקסו
שחנני אמר נתתי והפועל
אמר לא לקחתי ושנינו
שניהן נשבעין ונטילין
מבעי"ב והא הכא דוראי
איכא רמאי ולא אמר
הכל יהא מונה עד שיבוא
אליהו. ודחינן התם היינו
טעמא משום דירכול פועל
למימר אנא לך עבדי
עבדתא הב לי אגרא
מאי אית לי גבי חנוני.
חנוני אמר ליה לבעה"ב
אנא שליחותך עבדי וכו'.
תני ר' חייא מנה לי
בידך והלה אומר אין
לך בידי כלום והעדים
מעידין אותו חמשים
נותן לו חמשים וחייב
שבועה על השאר שלא
תהא הודאת פיו גדולה
מהעדאת עדים מק"ו.
ותנא תונא. פירושו והתנא
שנאה. כלומר שנינו
במשנתנו כשמעתי דר'
חייא דתנן שנים אוחזין
בטילת וכו'. [מאי] שלא
תהא הודאת פיו גדול'
מהעדאת עדים וכו' אמרה
תורה מורה מקצת הטענה
ישבע שנאמר אשר יאמר
כי הוא זה. ודרשין לזה
אשר יאמר כי הוא הוא
שאתה טועני (זה בלבד)
יש לך אצלי זה בלבד
שנמצא מורה במקצת
הלכך ישבע. הנה בהודאת
פיו במקצת שהיא קלה
חייב שבועה העדאת
עדים שהיא חמורה ממנה
לא כ"ש שיהיה חייב.

התם ודאי איכא רמאי. לך קנים ליה גס צמה שהוא שלו
נודחי אצל הכא אימור תרווייהו צדידי הדדי אגבהוה
דליכא רמאי דכל חד סבור שהוא הגביה קודם: **א' נמי התם**
קנים בי היכי דדורי. אצל הכא אפילו איכא ודאי רמאי כגון שזה
אומר אני מלאמיה אתמול מודה דיתלוקו
אני מלאמיה אתמול מודה רמאי וליכא פסידא
ולא אמרינן יהא מונה עד שיבא אליהו
דנשזיל כך לא יפרוש דהא אינו
מפסיד כלום:

אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא.
נוכל לומר י' דהדר ציה
ולא סגי בטעמא דמפסיד הרמאי
לזד דלא קנים ר' יוסי אלא היכא
דאיכא ודאי רמאי ואית ליה פסידא
אצל היכא דאיכא רמאי וליכא פסידא
לא יקנוס דממשע לישנא דא"כ מה
הפסיד הרמאי מיהו לשון אלא
משמע דהדר לגמרי וכן בסמוך
דפריך צין לרבנן צין לרבי יוסי נימא
יהא מונה אף על גב דהתם לית
ליה פסידא לרמאי:

גבי חנוני נמי יהא מונה. לר"ע
דאמר (יבמות דף ק"ט:) צלקת
מחמשה ואינו יודע מאיזה מהם לקח
נותן לכא"ל לא פריך אמאי נותן
לכא"ל יהא מונה דהתם הוה ליה
למדכר ואיזו דלפסיד אנפשיה:
ור"ל אמרת ל' הב ליה בסהדי.
תימא לימא ליה צעל הצית
לתקוני שדמתין ולא לעוטי אע"ג דלא
אמר ליה הוה ציה צסדי היה לו מעצמו
לשום על גב כדאמרין צ' הכותב
(כמוצות דף ק) גבי אצמי דהו' מסקי
ציה צווי צי חוחא וצדריהו ציד צ' (רצא)
ופרענאו ואמר לכו הוה לי שטרע
ואמרו ליה הן סטרע' נינהו ומסיק
התם דלא שטא א"ל שקול שטרע והוה
לכו צווי ולא שטא הוה צווי ושקול שטרע
מחייב השליח משום דאמר ליה לתקוני
שדמתין ולא לעוטי וי"ל דהתם כיון
דאמר לקיחת השטרע כאלו אומר
עשה צאומה ענין שיבא השטרע לידך
אצל הכא לא הוה צווי עדים כלל:

מפני מה אמרה תורה ב'. פי'
יהא נאמן צמגו דאי צעי
כופר הכל או ילף מהכא דלא נימא
מגו צעלמא ומשני דאין זה מגו דאין
אדם מעיז פניו לכפור הכל הואיל
וחצירו מכיר בסקרו אצל צמקוס
שיכול להעני כגון צצנו ואמר מנה
לאצין צידי והאכלתיו פרס נאמן
צמגו דאי צעי כפר הכל כדאיתא
פ"צ דכמוצות (דף י"ט ושם) וצפרק
שבועת הדיינים (שבועות דף מו).
וא"ת כופר הכל מנלן דפטור ואין
לומר מטעם חזקה דאין אדם מעיז
דלא אפי' צמקוס שיכול להעני פטור
כגון צצנו ואפילו מודה מקצת פטור
התם מגו דאי צעי כפר הכל ואין
לומר דילפינן מדאיתריך למכתב
שעד אחד מחייבו שבועה ואי כופר
הכל חייב מאי נפקא מינה מעד אחד
הא צלאו הכי חייב דהא איתריך
צמקוס שהוא אינו תובע כלום ואינו
צכולה

ואיכא למימר כוליה דמר או כוליה דמר או כוליה
דמר אפילו הכי חולקין בלא שבועה: **הכא דליכא דררא דממונא.**
ועוד דאיכא למימר דתרווייהו צדידי הגבהוה: לא ר"ש. דחולקין
בלא שבועה: **וטוקא.** אוחז: **דר' יוסי.** לקמן בהמפקיד (דף לו.).

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואיכא למימר כוליה למר ואיכא למימר כוליה
למר אמר סומכוס ממון המוטל בספק חולקין
בלא שבועה הכא דליכא דררא דממונא
דאיכא למימר דתרווייהו היא לא כ"ש אפילו
תימא סומכוס שבועה זו מדרבנן היא כדרבי
יוחנן דאמר ר' יוחנן (שבועות זו תקנת חכמים
היא שלא יהא כל אחד ואחד חולך ויחולק
בטילתו של חבריו ואומר שלי הוה לימא
מתניתין דלא כרבי יוסי דאי כרבי יוסי הא
אמר א"כ מה הפסיד רמאי אלא הכל יהא
מונה עד שיבא אליהו אלא מאי רבנן כיון
דאמרי רבנן השאר דמי דספקא היא האי מאי אי
הא נמי בשאר דמי דספקא היא האי מאי אי
אמרת בשלמא רבנן התם דוראי האי מנה
דחד מינייהו הוא אמרי רבנן יהא מונה עד
שיבא אליהו הכא דאיכא למימר דתרווייהו
הוא אמרי רבנן פלגי בשבועה אלא אי אמרת
ר' יוסי היא השתא ומה התם דבדוראי איכא
מנה למר ואיכא מנה למר אמר ר' יוסי יהא מונה
עד שיבא אליהו הכא דאיכא למימר דחד
מינייהו הוא לא כ"ש אפי' תימא ר' יוסי התם
ודאי איכא רמאי הכא מי יימר דאיכא רמאי
אימא תרווייהו בהדי הדדי אגבהוה אי נמי
התם קנים ליה רבי יוסי לרמאי כי היכי דלורי
הכא מאי פסידא אית ליה דלורי תינח מציאה
מקח וממכר מאי איכא למימר אלא מחוורתא
כדשנינן מעיקרא בין לרבנן ובין לר' יוסי התם
גבי חנוני על פנקסו דקתני יזה נשבע ונוטל
וזה נשבע ונוטל מ"ש דלא אמרינן נפקיה
לממונא מבעה"ב ויהא מונה עד שיבא אליהו
דחא בודאי איכא רמאי אמרי התם היינו טעמא
דאמר ליה חנוני לבעה"ב אנא שליחותא דידך
קא עבדינא מאי אית לי גבי שכיר אע"ג דקא
משחבע לי לא מהימן לי בשבועה את
האמנתיה דלא אמרת לי בסהדי הב ליה
ושכיר נמי א"ל לבעה"ב אנא עבדי עבדתא
גבך מאי אית לי גבי חנוני אע"ג דמשחבע לי
לא מהימן לי הלכך תרווייהו משחבעי ושקלי
מבעל הבית: **תני רבי חייא** צמנה לי בידך
והלה אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים
אותו שיש לו חמשים וזו נותן לו חמשים וזו
י' וישבע על השאר שלא תהא הודאת פיו
גדולה מהעדאת עדים מק"ו ותנא תונא שנים
אוחזין בטילת זה אומר אני מצאתיה וכו' והא
הכא כיון דתפיים אנן סהדי רמאי דתפיים האי
ידיה הוא ומאי דתפיים האי ידיה הוא וקתני
ישבע מאי שלא תהא הודאת פיו גדולה
מהעדאת עדי' מק"ו שלא תאמר הודאת פיו הוא
דרמאי רחמנא שבועה עליה כדרכה דאמר
רבה מפני מה אמרה תורה ימורה מקצת
הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני
והאי

שנים מהפסידו אלא אחד זה מנה
זה מלאמיה זה אומר מלאמיה שלי זה
אומר מלאמיה שלי וקאמר ת"ק נותן
לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונה
עד שיבא אליהו אמר ר' יוסי א"כ מה
הפסיד הרמאי ולמה יהיה הכי קיצול
את שלו אלא הכל יהא מונה ויפסיד
הרמאי. וה"נ יהא מונה: **הא נמי**
נשאר דמאי. דהתם על מנה השני
הס דנין ואלו דנין על הטלית כולה:
דחד מינייהו הוא. ואין לומר יחולקין:
הכא דאיכא למימר דחד מינייהו הוא.
ואין לחצירו חלק צה לא כ"ש דלית
ליה יחולקין: **מאי פסידא אית ליה.**
למי שאין לו חלק צה אס תהא
מונחת: **דלורי.** שאין לו חלק צה
כשיודה מה יטול: **מקח וממכר מאי**
איכא למימר. הא חוקימנא דקיצול
דמיס דתרווייהו ואי הוה אמרינן יהא
הטלית והדמיס מונחים אית ליה
פסידא לרמאי ויהיה על האמת קודם
שיפסיד: **הסם היינו טעמא.**
דשניהם נשבעין ונוטלין דחנוני אומר
לצעל הצית אלא שליחותא דידך עבדי
ונתתי לפועלך ממון שפוימתי: **מאי**
אית לי גבי שכיר. לערער: לא
מהימן לי. איני מאמינו בשבועה. אני
אומר שהוא רשע ואין לי להאמין
אדם בשבועה על כרחי אלא אס כן
האמנתיו מתחילה להפסיד אצלו או
להתנות עמו: **אס הימנתי.**
ואתה הוא שקילקלת ואין לי להפסיד
בזקלקלך שיהי מעומי מונחין עד
שיבא אליהו: **וישבע על השאר.**
כדין מודה מקצת הטענה שאמרה
תורה ישבע דילפינן בשבועות (דף
לז:) מכי הוא זה. ואע"ג דזה לא
הודה הרי יש עדים צמקת ולא תהא
הודאת פיו גדולה לחייבו על השאר
שבועה מהעדאת עדים: **מקל וחומר.**
לקמן (פרש מאי ק"ו) **ותנא תונא.**
ותנא דידן סיעתא לדידי: **זה אומר**
כו'. וקתני שניהם ישבעו: **אנן**
סהדי דמה דפספס האי. היינו פלגא:
ידיה הוא. שהרי מוחזק הוא בפנינו
והרי הוא תובע את כולה וחצירו כופר
את כולה שאומר כולה שלי ואף מה
שאתה תפוס צידך ואנו מעידין אותו
שיש לו צה מקצת ומחייבים את
חצירו שבועה על השאר דהיינו חצי
שעיכר לעצמו: **מאי לא סהא הודאס**
פיו גדולה מהעדאת עדים. מהיכי
ייתי לן למידק דמיסק אדעתין
דמהא הודאת פיו גדולה מהעדאת
עדים דאיתריך לתנא למילף מק"ו
דלא תהא הודאת פיו גדולה: **מפני**
מה אמרה תורה כו'. ולא חשבו
כמשיא אצידה לפטרו שלא כפר ככולו:

א) לקמן ה' א) לקמן ה'
ב) נשבעות מה' ד) נש'
ח) לקמן ה' ד"ה ר'
ח"א) ה' עין חוס'
שבועות לר' ד"ה אמו'
ו) כמוצות יח. גיטין זא:
צ"ק קו. שבועות מנ':
לקמן ה' א) ו) נעלין ב':
ח) נשמות כו' ו) נע"ב:
י) ס"א דלא הדר ציה לגמרי
אלא דלא סג' צ"ל תמא'
ט) לקמן ה' א) ו) נש"ע
אריכות מה בתוס' צ"ק קו.
ד"ה עירוב.

גליון הש"ס

נב' אלא מחוורתא. קשאו
הא חוס' ד"ה ולחו וכו'
תבנו ומוחו חו"מ לנשי
דלימא קמן דנשיליה אס כן
אך ההכרעה כדשנינן
מעיקרא דלמא מו"מ מייר
נקטו וזי ממד ולימא קמן
דנשיליה וידיך ציה טעמא
פי היכי דלורי:

מוסף רש"י

א"כ מה הפסיד רמאי.
א"כ לא יהיה נעלם על
האמת (לקמן דף ז'). חזקה
אין אדם מעיז פניו בפני
בעל חובו. לכפור את
הכל, הלכך נשכיל הודאת
המקצת אינו נאמן על
השאר, דהאי בטילה צעי
דנכפיה כו' (גיטין נא) א':
אין אדם מעיז פניו בפני זה
שטענה לו טובה, הלכך
הכא דכפר הכל פטור
משבועה, דאי לאו קושטא
צדיה לא הוה מני למכפר
ציה. והכי דהודא מקצת
בכולה צעי למכפריה ווא
דלא כפריה משום דאין אדם
מעיז פניו (ב"ק פ"ד).

יודע והעד מעיד שהוא גנב או שאציו הלוה לו וי"ל דמכי הוא זה משמע דגזירת הכתוב הוא דדוקא מודה מקצת הטענה חייב ולא כופר הכללי: